

Sygn. akt: II AKa 81/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Aleksander Sikora (spr.)
Sędziowie	SSA Grzegorz Wątroba SSO del. Arkadiusz Cichocki
Protokolant	Agnieszka Curyło

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Sosnowiec-Północ w Sosnowcu del.
do Prokuratury Okręgowej w Katowicach Adama Skibińskiego

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2017 r. sprawy

B. S. s. J. i E.

ur. (...) w R.

oskarżonego art. 286§1 kk w zw. z art. 294§1 kk w zw. z art. 12 kk,

na skutek apelacji prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 12 października 2016 roku, sygn. akt V K 90/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Katowicach
do ponownego rozpoznania

SSO del. Arkadiusz Cichocki SSA Aleksander Sikora SSA Grzegorz Wątroba

Sygn. akt II AKa 81/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 12 października 2016 roku w sprawie sygn. akt V K 90/15 uniewinnił oskarżonego B. S. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 12 kk polegającego na tym, że w okresie od 27 kwietnia do 21 maja 2012 roku w K. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. w kwocie 1.540.894,19 zł w ten sposób, że wprowadzając w błąd przedstawicieli w/w Spółki, co do zamiaru wywiązania się z warunków umowy i spłaty pożyczki w określonym terminie, w dniu 27 kwietnia 2012 roku zawarł z przedstawicielami w/w Spółki umowę pożyczki o numerze (...) na

powyższą kwotę celem spłaty zobowiązań wobec (...) Banku Spółdzielczego w K. i uzyskania zwolnienia nieruchomości położonej w B. od hipotek ustanowionych dla tego banku oraz umowy przeniesienia własności tej nieruchomości na rzecz (...) Sp. z o.o. celem ustanowienia zabezpieczenia rzeczowego udzielonej pożyczki, a następnie po uzyskaniu w dniu 30 kwietnia 2012 roku w/w środków na rachunek bankowy w okresie od 30 kwietnia 2012 roku do 21 maja 2012 roku rozdysonował kwotę pożyczki niezgodnie z warunkami umowy, nie spłacił kwoty pożyczki w określonym terminie i nie uregulował zobowiązań wobec (...) Banku Spółdzielczego w K. skutkiem czego uniemożliwił zaspokojenie roszczeń (...) Sp. z o.o. wynikających z umowy przewłaszczenia nieruchomości.

Apelację od tego wyroku złożył prokurator zaskarżając orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucając rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść wyroku i rozstrzygnięcie o uniewinnieniu oskarżonego, a polegające na przyjęciu, iż w chwili podjęcia negocjacji oraz podpisania umowy pożyczki nie towarzyszył mu zamiar doporowadzenia pokrzywdzonej Spółki do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i wprowadzenia jej przedstawicieli w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy i spłaty pożyczki oraz przyjęciu istnienia dowodów świadczących o tym, że to oskarżony podejmował jakiegokolwiek działania zmierzające do wywołania u przedstawicieli pokrzywdzonej Spółki błędnego wyobrażenia o rzeczywistości dla uzyskania kwoty pożyczki na rachunek bankowy, którym miał wyłączne prawo dysponować, a zdarzenie było wyłącznie wynikiem braku należytej staranności ze strony podmiotów profesjonalnie działających na rynku finansowym, a nie celowego działania oskarżonego, podczas gdy z dowodów przeprowadzonych w postępowaniu w szczególności z zeznań świadków J. O., J. H., J. K., częściowo zeznań K. M., zaświadczeń z banku z dnia 10 kwietnia 2012 roku i 27 kwietnia 2012 roku oraz treści umowy pożyczki wynika wniosek przeciwny, wskazujący na to, że B. S. już w okresie negocjacji, a finalnie w dniu podpisania umowy pożyczki wprowadził pokrzywdzoną Spółkę w błąd co do zamiaru przeznaczenia udzielonej mu kwoty pożyczki na spłatę udzielonych mu kredytów z (...) Banku Spółdzielczego w K. zabezpieczonych hipotekami na nieruchomości i przekazania jako zabezpieczenia udzielonej mu pożyczki prawa własności nieruchomości bez obciążeń wynikających z wpisanych hipotek, a tym samym zrealizowania znamion występku z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk.

Opierając się na tym zarzucie prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Katowicach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie stwierdzić należy, że odczytując apelację jako całość, a więc zarzut odwoławczy w połączeniu z uzasadnieniem apelacji, należy stwierdzić, iż prokurator poza błędem w ustaleniach faktycznych zakwestionował również ocenę wyjaśnień oskarżonego dokonaną przez Sąd I instancji. W ocenie skarżącego ta właśnie błędna ocena wyjaśnień miała pierwotny charakter i rzutowała na późniejsze ustalenia faktyczne. Z wywodem tym Sąd Apelacyjny w pełni się zgadza. Nie sposób pogodzić z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oświadczenia oskarżonego, że był zaskoczony pojawieniem się znacznych środków finansowych na swoim rachunku i w związku z tym postanowił je zainwestować, aby dopiero później spłacić zaciągniętą pożyczkę. Uwzględnienie tych wyjaśnień w sposób oderwany od realiów sprawy nie bierze pod uwagę tego, że kwota która pojawiła się na koncie oskarżonego odpowiadała dokładnie tej, na którą opiewała umowa pożyczki. Nadto tok rozumowania Sądu I instancji, przy uwzględnieniu tej treści wyjaśnień oskarżonego, całkowicie abstrahuje od tego, iż oskarżony zawierając umowę i akceptując jej treść, mając równocześnie świadomość, jaki rachunek prowadzony jest dla jego firmy przez (...) Bank Spółdzielczy w K. musiał wiedzieć, iż środki pochodzące z udzielonej mu przez pokrzywdzoną Spółkę pożyczki, wpłyną właśnie na to konto. W tym świetle, jak również przy uwzględnieniu tego, iż mimo zapisu umownego o „rachunku technicznym” wyjaśnienia oskarżonego wydają się wątpliwej wartości w aspekcie logicznym. W tej sytuacji pełne danie wiary tym oświadczeniom należy ocenić przez pryzmat dyspozycji art. 7 kpk jako dowolne, a zaprezentowaną w uzasadnieniu ocenę jako oderwaną od treści innych dowodów. Przypomnieć należy, że prawidłowa ocena dowodu, która spełnia kryteria przewidziane w dyspozycji art. 7 kpk musi polegać zarówno na analizie treści samego dowodu, jak również na zbadaniu w jaki sposób treść ta odpowiada innym dowodom zebranych w sprawie. Istotne jest zwłaszcza to, jak treść ocenianego dowodu daje się zweryfikować poprzez takie dowody, które w obiektywny sposób pozbawione są cech poddawania się manipulacji. Takimi dowodami są dowody z dokumentów. Takiej właśnie kompleksowej oceny wyjaśnień

oskarżonego, w których tłumaczył on swoje postępowanie i wykazywał brak zamiaru oszustwa, zabrakło w działaniu Sądu I instancji. W konsekwencji doprowadziło to również do określonego sposobu interpretacji zeznań świadków, gdzie to Sąd I instancji, co można wywnioskować z treści rozstrzygnięcia, nie dał wiary pewnym oświadczeniom przedstawicieli pokrzywdzonej Spółki wskazującym na to, iż w ich przekonaniu zostali, przy zawieraniu umowy, wprowadzeni w błąd przez oskarżonego. W konsekwencji w ślad za treścią apelacji Sąd Odwoławczy uznał, iż nie sposób zaakceptować dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych skoro oparte one zostały na ocenie dowodów, która nie spełnia kryteriów z art. 7 kpk. Autor apelacji trafnie wskazał na szereg okoliczności, jakie miały miejsce w sprawie, zarówno przez zawarciem umowy pożyczki, jak i po tym fakcie, które wydają się świadczyć o tym, iż niekorzystne rozporządzeniem mieniem przez pokrzywdzoną Spółkę nastąpiło w wyniku wprowadzenia jej przedstawicieli w błąd, co do rzeczywistego stanu rzeczy, w szczególności w zakresie istnienia u oskarżonego zamiaru wywiązania się z umowy. Prokurator trafnie przypomniał, iż co prawda najistotniejsze są te elementy zachowania sprawcy, które poprzedzają rozporządzenie mieniem, bo to one świadczyć mogą o istnieniu zamiaru oszustwa, ale prawidłowo wskazał również na to, że możliwe jest analizowanie istnienia zamiaru popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 kk dodatkowo również w oparciu o okoliczności, które następują już po rozporządzeniu mieniem przez pokrzywdzonego. W niniejszej sprawie niemal natychmiastowe rozdysponowanie przez oskarżonego kwotą pożyczki po jej wpłynięciu na jego rachunek i to w sposób niezgodny z warunkami umowy wydaje się następczo potwierdzać to, iż jego celem przy zawieraniu umowy nie było wywiązanie się z jej postanowień, ale uzyskanie kwoty pożyczki w celu przeznaczenia jej na inny cel z pokrzywdzeniem drugiej strony umowy. Trafnie w tej sytuacji wskazał również prokurator na okoliczności dotyczące składanych przez oskarżonego, przed zawarciem umowy, zaświadczeń z banku prowadzącego jego rachunek. Oskarżony negocjując treść umowy, a następnie akceptując jej treść przy jej podpisaniu zaaprobował również zapis o tym, iż kwota pożyczki przelana zostanie przez pokrzywdzoną Spółkę na „rachunek techniczny” przeznaczony do obsługi udzielonego wcześniej przez (...) Bank Spółdzielczy kredytu. Znamienne jest to, jaka intencja przyświecała przedstawicielom pokrzywdzonej Spółki przy umieszczaniu takiego zapisu w treści umowy. Chodziło o to, aby przelana kwota znalazła się na rachunku, którym oskarżony nie mógłby swobodnie dysponować i przelane środki mogłyby zaspokoić roszczenia banku. Co więcej, oskarżony jak wydaje się wynikać z zeznań świadków – przedstawicieli pokrzywdzonej Spółki, miał jako strona umowy świadomość znaczenia takiego zapisu. Zestawiając ten wywód z obiektywnym stanem rzeczy, wynikającym z dokumentów bankowych należy stwierdzić, że oskarżony w chwili zawierania umowy o takiej treści wiedział, że pieniądze wpłyną na jego bieżący rachunek, co da mu możliwość dysponowania kwotą pożyczki w dowolny, w tym niezgodny z treścią umowy, sposób. W konsekwencji taki tok rozumowania znajduje potwierdzenie w podjętych przez niego, natychmiast po wpływie kwoty pożyczki na rachunek, działaniach. Odnieść należy się również do istotnego elementu uzasadnienia rozpręgnięcia Sądu I instancji, dotyczącego wskazania, iż pokrzywdzona Spółka, jako podmiot profesjonalnie działający na rynku finansowym, nie wykazała należytej staranności przy zawieraniu umowy i w związku z tym to właśnie zaniechanie doprowadziło do powstania szkody, a nie miała ona związku z podstępnymi działaniami oskarżonego. Sąd Apelacyjny stwierdza, iż ta część wywodów Sądu I instancji nie może się obronić w świetle tego, co wcześniej wskazano w zakresie chybionej oceny dowodów z wyjaśnień oskarżonego i zeznań świadków. Rację ma również skarżący wskazując na to, że w realiach niniejszej sprawy wywody Sądu I instancji prowadzić musiałyby do trudnego do zaakceptowania wniosku, że sam zawodowy charakter działalności pokrzywdzonej Spółki przesądzały o tym, że nie mogłyby być ona pokrzywdzona w rozumieniu art. 286 § 1 kk w wyniku działania oskarżonego. Podkreślić trzeba, że w określonych specyficznych sytuacjach, nie dotyczących niniejszej sprawy, istotnie może być tak, że wynikająca z profesjonalnej formy działalności podwyższona staranność podejmowanych przez pokrzywdzonego działań limituje możliwość wnioskowania o tym, że określone zachowania ewentualnego sprawcy stanowiły wprowadzenie w błąd rozporządzającego mieniem. W niniejszej sprawie jednak wskazane już wcześniej elementy zachowania oskarżonego prowadzić muszą do wniosku odmiennego niż to było udziałem Sądu I instancji, że w sposobie weryfikacji kontrahenta oraz charakteru rachunku, na który przelana została kwota pożyczki, upatrywać należy braku staranności pokrzywdzonego, a w efekcie wyklucza to możliwość ustalenia, iż podejmowane przez sprawcę działania wprowadziły w błąd przedstawicieli pokrzywdzonej Spółki i doprowadziły do niekorzystnego rozporządzenia jej mieniem.

Wszystkie wskazane wyżej argumenty doprowadziły Sąd Apelacyjny do przekonania, iż sformułowany przez prokuratora zarzut odwoławczy jest w pełni uzasadniony, co spowodowało konieczność uwzględnienia zawartego w

apelacji wniosku odwoławczego. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania. W toku postępowania dowodowego prowadzonego ponownie Sąd I instancji będzie mógł skorzystać z możliwości ograniczenia jego zakresu zgodnie z dyspozycją art. 442 § 2 kpk. Wskazać trzeba, iż istotne dla dokonania prawidłowych ustaleń w sprawie będzie ponowne przesłuchanie świadków J. O. i J. H., w szczególności w zakresie tych okoliczności, które rzutować mogą na ocenę istnienia zamiaru dokonania przestępstwa przez oskarżonego. Po przeprowadzeniu ponownie dowodów Sąd I instancji winien przeprowadzić ich prawidłową, realizującą dyrektywę z art. 7 kpk, ocenę. Uwzględnić należy zwłaszcza to, co w niniejszym uzasadnieniu uwypuklił Sąd Odwoławczy, a zatem badanie wewnętrznej spójności treści dowodów, ale również logicznego ich powiązania z innymi dowodami zabezpieczonymi w sprawie zwłaszcza w postaci dokumentów. Taka pełna, głęboka i rzetelna ocena materiału dowodowego pozwoli Sądowi ponownie rozpoznającemu sprawę na dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych, zwłaszcza co do istnienia u oskarżonego zamiaru dokonania oszustwa na szkodę udzielającej pożyczki Spółki. W razie sporządzania ponownie pisemnego uzasadnienia wyroku, dokument ten winien zawierać pełne i przekonujące wywody, dotyczące wyników oceny poszczególnych dowodów i przyczyn, dla których dowodom tym dano wiarę, bądź ich nie uwzględniono. W konsekwencji zaś przy podawaniu uzasadnienia dokonania poszczególnych ustaleń faktycznych, w tym co do istnienia, bądź braku istnienia zamiaru oszustwa, wykazać należy w sposób przejrzysty, z jakich dowodów, bądź ich części wysnute zostały poszczególne wnioski w zakresie strony podmiotowej przestępstwa.

SSO del. Arkadiusz Cichocki SSA Aleksander Sikora SSA Grzegorz Wątroba